

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»

Ректори Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ,
бизнес ва сиёсати Тоҷикистон,
доктори илмҳои иқтисодӣ,
профессор Шарифзода М.М.
« 20 » 05 2022.

ХУЛОСАИ

**кафедраи ҳуқуқи ҷиноятӣ, криминалистика ва пешгирии коррупсияи
Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон**

Диссертатсия дар мавзӯи «Таҳлили ҳуқуқӣ-ҷиноятӣ таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар кафедраи ҳуқуқи ҷиноятӣ, криминалистика ва пешгирии коррупсияи факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон иҷро карда шуд.

Дар давраи омода намудани диссертатсия аз соли 2019 то соли 2022 Акилова М.М. вазифаи муаллими калони кафедраи назария ва таърихи давлат ва ҳуқуқи факултети ҳуқуқшиносии ДДҲБСТ-ро ба зимма дорад.

Акилова Муқаддас Мирмуҳамадовна соли 2013 факултети тиҷорат, фаъолияти гумрукӣ ва ҳуқуқи Донишкадаи иқтисод ва савдои ДДТТ-ро бо ихтисоси ҳуқуқшинос хатм намудааст.

Шаҳодатнома оиди супоридани имтиҳони таҳассусӣ санаи 18 майи соли 2022, №35 дода шудааст.

Роҳбари илмӣ - Қудратов Некрӯз Абдунабиевич, номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент, мудири кафедраи ҳуқуқи тиҷоратӣ ва зиддикоррупсионии Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон мебошад.

Дар натиҷаи муҳокимаи диссертатсия хулосаи зерин қабул гардид:

Мубрамияти мавзӯи таҳқиқот. Таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун терроризми сиёсӣ яке аз роҳҳои ба амалбарорӣ ва тарзу усули бурдани муборизаи сиёсӣ бо

истифодаи афкори даҳшатзо ва тарсафканӣ бо роҳи таҳдиду тачовуз ва зӯроварӣ чихати бедор кардани тарсу харос, ваҳмангезӣ дар вучуди инсонҳо мебошад.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳамеша зимни ироаи паёмҳо ба Маҷлиси Олӣ ва суҳанрониҳояшон дар мулоқоту сӯҳбатҳо оид ба афзоиши хатари терроризм ва экстремизм дар ҷаҳони муосир изҳори назар менамоянд. Аз ҷумла, Сарвари давлат зимни пешниҳоди Паёми навбатии худ охири моҳи декабри соли 2018 дар ин робита гуфта буданд: «Дар паёмҳои қаблӣ ва дигар суҳанрониҳо ман андешаҳои худро доир ба афзоиши хатари терроризм ва экстремизм дар ҷаҳони муосир изҳор карда будам. Шиддати ин хатару таҳдидҳои ҷаҳонӣ, мутаассифона, имрӯз ҳам паст нашудааст». Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ин Паём бо таҳлили дурбинонаи вазъ ва ёдоварӣ аз ҳодисаҳои мудҳиши террористии солҳои охир дар ҷаҳони муосир мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва сохторҳои низомиро ба хушёриву зиракии сиёсӣ даъват намуда, ба Прокуратураи генералӣ, Вазорати корҳои дохилӣ ва Кумитаи давлатии амнияти миллӣ супориш дода буданд, ки дар ҳамкорӣ бо Вазорати адлия чихати тақмили заминаҳои ҳуқуқии пешгирӣ кардани экстремизм ва таҳияи тарзу усулҳои муосири муқовимат бо ин зухурот чихати мукамалномаии қонунгузории мамлакат дар ин самт чораандешӣ намоянд.

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мақомоти марбутаи он чихати мубориза бар зидди терроризм ва экстремизм таваҷҷӯҳи ҳамешагӣ зоҳир намуда, як қатор корҳоро амалӣ мегардонад. «Стратегияи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба муқовимат ба экстремизм ва терроризм барои солҳои 2016-2020», ки бо Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 12 ноябри соли 2016, №776 тасдиқ шудааст, ҳамчун ҳуҷҷати муҳими барномавии миллӣ баҳри тақвияти муқовимат бо терроризм ва экстремизм заминаи ҳуқуқӣ дошта, дар доираи он аксари масоил бо назардошти вазъи муқовимат бо ин зухурот дар

кишвар ва таҷрибаи ниҳодҳои ҳифзи ҳуқуқи давлатҳои узви Иттиҳоди Давлатҳои Мустиқил пешбинӣ гардидааст.

Асоси ҳуқуқии мубориза бар зидди терроризм Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд КҶ ҚТ), ки 21 майи соли 1998, №574 қабул шудааст, мебошад. Таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар м. 310 КҶ ҚТ муқаррар шудааст, яке аз намудҳои терроризм мебошад.

Таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё арбоби ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва инчунин як қатор омилҳои, ки ҷинояти террористиро ба вучуд меоранд, яке аз таҳдидҳои асосӣ ба асосҳои сохти конституционӣ ва амнияти миллии Тоҷикистон номида шудааст. Таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё арбоби ҷамъиятии ҚТ (терроризми сиёсӣ) дар шароити муносири таърихӣ ва иҷтимоию иқтисодӣ, бешубҳа, яке аз усулҳои муборизаи сиёсӣ гардид. Дар қонунгузори ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон категорияи «терроризми сиёсӣ» вучуд надорад ва ин яке аз норасоӣҳо дар қонуни ҷиноятӣ мебошад. Дар КҶ ҚТ терроризми сиёсӣ дар шакли таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ва арбоби ҷамъиятӣ ифода мегардад.

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи амният» аз 28 июни соли 2011, №721 ба таври возеҳ изҳор менамояд, ки таҳдидҳо ба амнияти Ҷумҳурии Тоҷикистон ин фаъолияти ҷосусӣ, террористӣ, таҳрибкорӣ ва фаъолияти дигари хадамоти махсус, ташкилотҳои давлатҳои хориҷӣ ва шахсони алоҳида, ки барои расонидани зарар ба амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон равона шудаанд, мебошад.

Таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ва арбоби ҷамъиятӣ ҳамчун усули муборизаи сиёсӣ барои ба даст овардани ҳадафҳои сиёсӣ истифода мешавад. Сабабҳои содир намудани ҷинояти таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ва арбоби ҷамъиятӣ асосан муқовиматҳои шадид бо ноадолатии иҷтимоӣ, ихтилофоти мазҳабӣ ва ҳудудӣ ва руқуди ҷомеа алоқаманд мебошад. Вақте террористон роҳи дигаре намеёбанд, ё аз сабаби мавҷуд набудани дигар захираҳо ва ё кӯшиши

тағйир додани рафтори одамон ва тарсонидани онҳо аз амалҳои террористӣ истифода мебаранд.

Барои таҳқиқи ҳамла ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун терроризми сиёсӣ, пеш аз ҳама, ҳуди моҳият ва мундариҷаи категорияи терроризми сиёсиро бояд таҳлил кард. Дар таълимоти ҳуқуқи ҷиноятӣ, ҳуқуқи байналмилалӣ ва сиёсатшиносӣ, мафҳуми ягонаи таърифи терроризми сиёсӣ вучуд надорад.

Бояд қайд кард, ки дар КҶ ҚТ маънидод кардани ҷунин ҷиноят, ба монанди таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятӣ ба мафҳуми умумии муқарраротҳои дар КҶ ҚТ барои ҷиноятҳои хотимаёфта ва сӯиқасд ба ҷиноят муҳолифат мекунад ва он имкон намедиҳад, ки ба тафриқагузори ҷавобгарии ҷиноятӣ вобаста аз оқибатҳои руҳдодаро муайян намоем. Ҳамзамон дар м. 310 КҶ ҚТ муайян намудани моҳияти мафҳумҳои “таҷовуз”, “арбоби давлатии ҚТ” ва “арбоби ҷамъиятии ҚТ”, ки дар рафти бандубаст ба мақомоти тафтишотӣ мушкилӣ меоварад, асосноккунии илмӣ талаб мекунад.

Гуфтаҳои дар боло зикргардида мубрамияти мавзӯи таҳқиқотро ҳам аз ҷиҳати назариявӣ ва ҳам аз ҷиҳати амалӣ муайян намуда, таҳияи пешниҳодҳоеро талаб мекунад, ки ба такмили ҷавобгарии ҷиноятӣ барои таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ва арбоби ҷамъиятии ҚТ равона гардида бошад ва имконияти самаранокии бандубасти онро боз ҳам зиёд гардонад. Дар ин робита, муайян кардани роҳҳои боз ҳам самарабахши ҳалли масоили дар боло зикршуда дар шароити воқеияти муосир басо муҳим арзёбӣ мегардад.

Навгонии илмӣ таҳқиқоти диссертатсионӣ. Таҳқиқоти диссертатсионии мазкур аз нуқтаи назари масъалагузорӣ, мавзӯи интихобшуда, усули баррасӣ ва роҳҳои илмӣ ҳалли масоили мавҷудаи ҷавобгарии ҷиноятӣ барои таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё арбоби ҷамъиятии ҚТ навгонии ҷиддӣ дар фазои илми ҳуқуқшиносӣ,

махсусан хукуки чиноятии кишвар махсуб мегардад. Навгонии илмии тахдикиоти диссертационӣ дар он ифода мегардад, ки аз чониби муаллиф дар доираи тахдикиоти диссертационӣ аввалин пажухиши мукамал, хаматарафа, сохторӣ-пуррагӣ, тахдили муцоисавии Чавобгарии чиноятӣ барои тачовуз ба хаёти арбоби давлатӣ ё арбоби Чамъиятии ҚТ мувофиқи қонунгузори чиноятии ҚТ пешбинишуда ба шумор меравад.

Навгонии илмии тахдикиот бо **нуктаҳои илмии зерин**, ки ба химоя иешкаш карда мешаванд, собит мегардад:

1. Хусусияти терроризми сиёсӣ ин тарсонидани аҳоли хамчун роҳи таъсир расонидан ба ҳукумат ва воситаи фишор ба он мебошад. Терроризми сиёсӣ бар гурӯҳҳои қавмӣ, мазҳабӣ, идеологӣ ва дигар гуруҳҳо асос ёфта бошад ҳам аммо ҳадаф ҳамеша як аст. Мақсади сиёсиро дар терроризми сиёсӣ бояд хамчун хоҳиши ба даст овардан ва нигоҳ доштани қудрат, сарнагун кардани режими мавҷуда, таъсир расонидан ба қабули қарор аз чониби мақомоти давлатӣ ба равандҳои сиёсии дохилӣ, минтақавӣ ва ҷаҳонӣ фаҳмида шавад. Унсурҳои марказии терроризми сиёсӣ амали террористӣ мебошад. Терроризми сиёсӣ дар таҳриқи шаъну эътибори давлат, қуштори одамон, расонидани зарари ҷисмонӣ ба онҳо, хароб кардани иншооти гуногуни стратегӣ ва иқтисодӣ, гаравгонгирӣ, даҳлати чинӣ ба қори системаи нақдиётӣ ва дигар амалҳои зурварӣ зохир мешавад;

2. Ба арбобони давлат роҳбарон ва қормандони масъули мақомоти олий ва маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва иҷроия, намояндагони ҳалқии ҳамагуна дараҷа, роҳбарони вазорат ва идораҳо, ҳукуматҳои вилоятӣ ва ноҳиявӣ, қормандони масъули дастгоҳи президенти ҚТ, дастгоҳи ҳукуматӣ ва монанди инҳо, ки мунтазам фаъолияти сиёсӣ ва давлатии ҳудуд амалӣ мекунанд, дохил мебошанд;

3. Ба арбобони ҷамъиятӣ шахсоне, ки дар корҳои ҷамъиятҳои сиёсӣ, ҳизбҳои фаъолоне иштирок мекунад, дохил мебошанд ва дорои хусусиятҳои зеринанд: 1) шаҳрванди ҚТ мебошанд; 2) аз номи як гурӯҳи ҷомеа ва ба манфиати ин гурӯҳи ҷомеа ҳам дар дохили давлат ва ҳам берун аз он амал мекунад; 3) инъикоси манфиатҳои гурӯҳҳои дахлдори ҷомеа дар соҳаҳои гуногуни ҷомеа (масалан, дар соҳаҳои иқтисод, фарҳанг, сиёсат) ба амал мебароранд; 4) аз ҷониби аъзо ё иштирокчиёни иттиҳодияи ҷамъиятӣ интихоб ё таъин карда мешавад; 5) фаъолият ва ваколатҳои он ба тариқи Конститутсияи ҚТ ва санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, инчунин оинномаи иттиҳодияи ҷамъиятӣ ба таври қатъӣ танзим карда мешаванд; 6) қодир аст, ки ба як қисми ҷомеа таъсир расонад;

4. Тарафи объективи ҷиноят дар кирдор дар намуди таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон, яъне дар шакли куштор ё сӯйиқасд ба куштор ифода мегардад, зеро таҳти мафҳуми таҷовуз дар ҳуқуқи ҷиноятӣ одатан «куштор», сӯйиқасд ба куштор» ва ҳамчунин «расонидани зарар ба саломатӣ» фаҳмида мешавад;

5. Куштори арбоби давлатӣ ё ҷамъиятӣ бо мақсади суст кардани асосҳои соҳти конститутсионӣ ё амнияти давлат, ҳамчунин бо мақсади қатъ гардонидани фаъолияти давлатӣ ё дигар фаъолияти сиёсӣ ё содир намудани чунин кирдор бинобар интиқом барои чунин фаъолият (акти террористӣ) бо беамалӣ дар ҳолатҳои сурат мегирад, ки шахси гунаҳкор ӯҳдадори андешидани чораҳои пешгирии маргро иҷро накунад;

6. Синну соли субъект, бо мазмуни тарафи объективи м. 310 ҚЧ ҚТ мувофиқат намекунад. Объективан оқибатҳои воқеии таҷовуз ин фаро расидани марг ва ба саломатии ҷардида дараҷаи гуногунирасонидани зарар бошад, пас синну соли субъекти ҷиноят низ бо ҷиноятҳои одамкушӣ (м. 104 ва расонидани зарари вазнин ё

дараҷаи миёна ба саломатӣ моддаҳои 110–111 КҶ ҚТ) бояд мувофиқ бошад. Ҳамин тавр пешниҳод карда мешавад, ки синну соли ҷавобгарии ҷиноятӣ барои таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё арбоби ҷамъиятӣ аз 14 солагӣ муқаррар карда шавад;

7. Бо қабули Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат дар назди қонуни ҷиноятӣ масъалаи ҳифзи ҳуқуқӣ–ҷиноятии таҷовуз ба ҳаёти Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат ба миён омадааст. Ҳарчанд Қонун соли 2015 қабул шуда бошад ҳам, то ҳол дар КҶ ҚТ моддаи алоҳида вобаста ба таҷовуз ба ҳаёти Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат ҷой надорад. Бинобар ин пешниҳод карда мешавад, ки дар КҶ ҚТ барои таҷовуз ба ҳаёти Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат ҷавобгарии ҷиноятӣ дар шакли моддаи алоҳида пешдinin карда шавад;

8. Бо сабаби он ки мафҳуми арбоби давлатӣ ва арбоби ҷамъиятӣ мафҳуми васеъ мебошад ва на аз ҳамаи онҳо пайдории асосҳои сохтори конституционӣ ва амнияти давлат вобаста аст, пешниҳод мегардад, ки ҷинояти таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ дар таҳрири нав бо назардошти хусусияти вазифавии шахс, ки бевосита бо таъмини амнияти давлатӣ алоқаманд аст, коркард карда шавад.

9. Ҳамин тавр, таҳлил ва омӯзиши ҷавобгарии ҷиноятӣ барои таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё арбоби ҷамъиятии ҚТ-ро ҷамъбаст карда, пешниҳод мешавад, ки диспозитсияи моддаи 310 ва 310¹ КҶ ҚТ дар таҳрири зерин пешниҳод карда шавад:

Моддаи 310. Таҷовуз ба ҳаёти Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат

1. Таҷовуз ба ҳаёти (куштори) Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, агар ин кирдор бо мақсади суст кардани асосҳои сохти конституционӣ ё амнияти давлат, ҳамчунин бо мақсади қатъ гардонидани фаъолияти давлатӣ ё дигар фаъолияти сиёсӣ ё содир

намудани чунин кирдор бинобар интиқом барои чунин фаъолият (акти террористӣ) содир шуда бошад,

боҷазо дода мешавад.

2. Расонидани зарар ба саломатии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, бо ҳамон мақсади дар қ. 1 моддаи мазкур пешбинишуда содир шуда бошад,

боҷазо дода мешавад.

Моддаи 310¹. Таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ, ки таъмини амнияти давлатӣ аз онҳо вобастааст

1. Таҷовуз ба ҳаёти (куштори) Президенти ҚТ, Раиси МН МО ҚТ, раиси ММ МО ҚТ, Сарвазири ҚТ, Раиси суди конституционӣ, Суди Оии ҚТ, Суди Олии иқтисодии ҚТ, Прокурори генералии ҚТ, Раиси КДАМ ва муовинони ӯ, Котиби Шӯрои амнияти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Раиси Бонки миллии Тоҷикистон, вазирон ва директорони мақомоти қудратӣ, раисони вилоят ва шаҳру ноҳияҳо, агар ин кирдор бо мақсади суст кардани асосҳои соҳти конституционӣ ё амнияти давлат, ҳамчунин бо мақсади қатъ гардонидани фаъолияти давлатӣ ё дигар фаъолияти сиёсӣ ё содир намудани чунин кирдор бинобар интиқом барои чунин фаъолият (акти террористӣ) содир шуда бошад,

боҷазо дода мешавад.

2. Расонидани зарар ба саломатии шахсони дар қисми 1 зикршуда, бо ҳамон мақсади дар қ. 1 моддаи мазкур содир шуда бошад,

боҷазо дода мешавад.

Тадқиқоти анҷомдодашуда имконият медиҳад, ки нуктаҳои илмӣ дар боло қайдшуда ба ҳимоя пешниҳод карда шаванд.

Рисоланавис бо далелҳои илмӣ асоснок кардааст, ки объекти асосии ҷиноятро муносибатҳои ҷамъиятӣ вобаста ба низоми сиёсии Тоҷикистон, ки аз асосҳои соҳти конституционӣ ё амнияти давлат бармеоянд, ташкил медиҳанд. Дар баробари объекти бевоситаи асосӣ

дар таркиби м. 310 КЧ ҚТ объекти иловагӣ низ ҷой дорад. Дар чунин маврид объекти иловагӣ ҳаёт аст. Аммо, ин маънои онро надорад, ки ҳаёт дар ин ҷо объекти камарзиш ҳисобида мешавад. Бо назардошти мушаххасоти механизми расонидани зарар ба объекти ҷинояти мазкур, бо роҳи таҷовуз ба ҳаёти шахси мушаххас, зарар ба асосҳои сохтори конституционӣ расонида мешавад, зеро ҷинояткор мекӯшад, ки ҷабрдидаи бо меъёрҳои конституционӣ ҳифзшударо аз қори (фаъолияти) давлатӣ ё ҷамъиятӣ дур созад.

Муаллиф қайд менамояд, ки таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятӣ бояд аз лаҳзаи содир намудани ҳаракатҳо, ки ба маҳрум кардан аз ҳаёт ва сӯиқасд ба ҳаёти ҷабрдида хотимаёфта дониста шавад. Ин аз он шаҳодат медиҳад, ки таркиби м. 310 КЧ ҚТ расмӣ мебошад, яъне ҷиноят аз лаҳзаи содир кардани ҳаракат сарфи назар аз оқибатҳои он анҷомёфта ҳисобида мешавад. Ҷой ва вақт ва тарзи таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон танҳо дар якҷоягӣ бо дигар ҳолатҳои дорои хусусияти объективӣ таъсир расонида, барои бандубасти м. 310 КЧ ҚТ аҳмият надоранд.

Ба андешаи муаллиф синну соли субъект, бо мазмуни тарафи объективии м. 310 КЧ ҚТ мувофиқат намекунад. Объективан оқибатҳои воқеии таҷовуз ин фаро расидани марг ва расонидани зарари дараҷааш гуногун ба саломатии ҷабрдида бошад, пас синну соли субъекти ҷиноят низ бо ҷиноятҳои одамкушӣ (м. 104 КЧ ҚТ), ва расонидани зарари вазнин ё миёна ба саломатӣ (м.м. 110-111 КЧ ҚТ) мувофиқ бошад.

Аҳамияти назариявии диссертатсия. Натиҷаҳои таҳқиқот аз ҳулосаҳои илмӣ ва пешниҳодҳо ҷиҳати мукамалномаи қонунгузорию ҷиноятӣ оид ба ҷавобгарии ҷиноятӣ барои таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё арбоби ҷамъиятии ҚТ ҳамчун ҷиноят, иборат мебошад.

Ҳулосаҳо ва нуктаҳои илмие, ки дар рафти таҳқиқи диссертатсия ба даст омадаанд, метавонанд дар ҷараёни таҳқиқоти минбаъдаи ҳуқуқи ҷиноятӣ, криминология, ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ дар

Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дарназардошти ҳифзи манфиатҳои миллӣ, устуворӣ ва эътимоднокии ҳокимияти давлатӣ, ҳифзи соҳти конституционӣ ва амнияти давлат истифода шаванд. Натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ метавонанд боиси такмили меъёрҳои амалкунандаи қонунгузори ватанӣ, аз ҷумла КҶ ҚТ, қонунгузори ҷиноятии давлатҳои аъзои ИДМ, Қонунҳои конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат», «Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Дар бораи мақомоти прокуратураи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Дар бораи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон», Қонунҳои ҚТ «Дар бораи амният», «Дар бораи мубориза бар зидди терроризм» ва ғайра гарданд; дар амалия тартиби дуруст бандубаст кардан ва татбиқи қонунгузори ҷиноятӣ ҷиҳати ҷавобгарии ҷиноятӣ барои таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё арбоби ҷамъиятии ҚТ дуруст танзим карда шаванд, фаъолияти қонунгузорӣ ва қонунтатбиқкунии судҳо ва дигар мақомоти ҳифзи ҳуқуқ истифода гарданд.

Аҳамияти амалии диссертатсия дар он ифода меёбад, ки хулосаву пешниҳодоти дар диссертатсия таҳиянамудаи муаллиф метавонанд дар самти такмили минбаъдаи қонуни ҷиноятӣ ва қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти муқовимат бо терроризм ва ҷиноятҳои хусусияти террористидошта ҳангоми татбиқи м. 310 КҶ ҚТ дар амалияи мақомоти тафтишоти пешакӣ ва суд оид ба ошкор, таҳқиқ ва таснифоти ҷинояти таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди истифода қарор дода шаванд.

Ҳамчунин, тадқиқоти мазкур метавонад ҳангоми раванди таъсиси ҷузъу томҳои махсус дар мақомотҳои ҳифзи ҳуқуқ ва сохторҳои қудратӣ ҳамчун дастур ва раҳнамо хидмат кунад ва дар самти муқовимат бо терроризм ва ҷиноятҳои хусусияти террористидошта саҳми муайян гузорад.

Маводи таҳқиқоти диссертатсионӣ метавонад дар чараёни таълим дар муассисаҳои олии таҳсилотӣ ҳангоми тадриси фанҳои ҳуқуқи ҷиноятӣ (қисми махсус), ҷиноятҳои хусусияти террористӣ ва экстремистидошта, ҷиноятҳои хусусияти байналмилалидошта, ва курсҳои махсуси “Асосҳои илмии бандубасти ҷиноятҳо” истифода шавад.

Диссертатсия дар кафедраи ҳуқуқи ҷиноятӣ, криминалистика ва пешгирии коррупсияи факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон омода ва муҳокима шудааст.

Хулосаҳо ва нуктаҳои илмӣ, ки дар диссертатсия пешкаш шудаанд, бо истифода аз ақидаҳо ва мафҳумҳои пазируфташудаи илмӣ, инчунин дар заминаи таҳлили санадҳои меъёрии ҳуқуқии миллӣ ва байналмилалӣ исбот карда шудаанд. Натиҷаҳои илмии таҳқиқоти диссертатсионӣ аз сатҳи навгонии он дарак медиҳанд. Таҳқиқоти диссертатсионӣ кори илмии анҷомёфта буда, дар он вазифаҳои гузошташуда пурра ҳалли худро ёфтаанд.

Диссертатсия ба ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи ҷиноятӣ, криминология, ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ мувофиқ аст.

Оид ба мавзӯи диссертатсия муаллиф 9 мақолаи илмӣ чоп намудааст, ки аз онҳо 8 мақола дар маҷаллаҳои илмии тақризшавандаи Комиссияи Олии Аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тавсиядиҳанда ба таъб расидаанд ва пурра мазмуни диссертатсияро инъикос менамоянд.

I. Мақолаҳои илмие, ки дар маҷаллаҳои илмии тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии

Тоҷикистон чоп шудаанд:

1. Зоҳидова М.М., Қудратов Н.А. Терроризми сиёсӣ: мафҳум ва вижагиҳо // Паёми Донишгоҳи давлатии тижорати Тоҷикистон. - Душанбе. 2020. - №4/1 (33). - С. 229-235.

2. Зоҳидова М.М. Ташаккул ва инкишофи ҷинояти таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё арбоби ҷамъиятӣ дар давраи тошӯравии давлатдорӣ тоҷикон // Паёми Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон. - Душанбе. 2020. - №4/2 (34). - С. 285-293.
3. Зоҳидова М.М., Қудратов Н.А. Проблемы определения непосредственного объекта разглашения государственной тайны // Вестник Таджикского государственного университета права, бизнеса и политики. Серия общественных наук. 2020. -№2 (83). - С.100-109.
4. Зоҳидова М.М. Қудратов Н.А. Уголовно-правовая характеристика объективной стороны диверсии (научная статья) // Вестник Таджикского национального университета. Серия социально-экономических и общественных наук. Душанбе, 2018. -№ 8. -С. 242-248.
5. Зоҳидова М.М., Қудратов Н.А. Таҳлили муқоисавӣ-ҳуқуқии ҷавобгарии ҷиноятӣ барои таҳрибкорӣ мувофиқи қонунгузори ҷинояти Тоҷикистон ва Украина вобаста ба объекти ҷиноят // Ахбори Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ. 2020. -№ 3 (84). -С. 101-109.
6. Зоҳидова М.М. Ташаккул ва инкишофи падидаи ҷинояти таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятӣ дар замони давлатдорӣ шӯрави // Ахбори Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон. Силсилаи илмҳои ҷомеашиносӣ. 2020. -№ 4 (85). -С. 111-121.
7. Зоҳидова М.М. Таҳлили ҳуқуқӣ-ҷиноятии объекти таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё арбоби ҷамъиятӣ // Паёми Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон. - Душанбе. 2021. - №1 (35). - С. 273-281

8. Акилова М.М. Таҳлили ҳуқуқӣ–ҷиноятӣ тарафи объективии таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё арбоби ҷамъиятӣ // Ахбори Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон. Силсилаи илмҳои ҷомеашиносӣ. -2022. -№ 1 (90). -С.100-109.

II. Мақолаҳои илмие, ки дар нашрияҳои дигар ҷоп шудаанд:

9. Зоҳидова М.М., Мирзоева К.А. Особенности субъекта посягательства на жизнь государственного или общественного деятеля Республики Таджикистан // 20 соли Кодекси граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон: маводҳои конференсияи якуми илмӣ-амалӣ доир ба мавзӯи “Ҳуқуқ ва иқтисод”, 11 октябри соли 2019 / Зери таҳрири доктори илмҳои ҳуқуқ Меликов У.А., номзади илмҳои ҳуқуқ Қудратов Н.А. – Душанбе: “ДДТТ”, 2019. – С. 183-187.

Ҳамаи мақолаҳо ва дастурҳои навишташудаи муаллиф оид ба мӯҳтавои диссертатсия омода шуда, таҳлили онҳо дар қисми хулосавии диссертатсия сабт ёфтааст.

ҚАРОР ҚАРДА ШУД:

1. Диссертатсия таҳқиқоти мантиқан анҷомёфта буда, ягонагии дохилӣ дорад ва аз тарафи муаллиф мустақилона навишта шуда, дорoi натиҷаҳо ва нуқтаҳои нави илмии барои химоя пешниҳодшаванда мебошад, ки дар он саҳми шахсии муаллифи диссертатсия ба назар мерасад. Рисолаи мазкур ба талаботи манзурнамудаи банди 31-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, тахти №267 тасдиқ гардидааст, мутобиқ мебошад.

2. Диссертатсияи Акилова М.М. дар мавзӯи «Таҳлили ҳуқуқӣ-ҷиноятӣ таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё арбоби ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳимоя барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси: 12.00.08 - ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷроӣ қазои ҷиноятӣ тавсия карда шавад.

Хулоса дар ҷаласаи кафедраи ҳуқуқи ҷиноятӣ, криминалистика ва пешгирии коррупсияи факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон қабул карда шуд. Дар ҷаласа иштирок доштанд: 14 нафар. Натиҷаи овоздихӣ "тарафдор" - 14 нафар, "зид" - 0 нафар, "бетараф" - 0 нафар, суратмаҷлиси №10 аз «19» майи соли 2022.

Раиси ҷаласа:

Мудири кафедраи ҳуқуқи ҷиноятӣ, криминалистика ва пешгирии коррупсия, н.и.х., дотсент

Ахмедов Н.И.

Котиби ҷаласа:

муаллими калони кафедраи ҳуқуқи ҷиноятӣ, криминалистика ва пешгирии коррупсия,

Қобилов Б. Қ.

Имзои Ахмедов Н.И. ва Қобилов Б.Қ.-ро тасдиқ мекунам:

Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси ДДХБСТ

Мирпоччоев И.Х.